

ועל כן טעה הזמן לומר שחודש זה מסוגל הוא לכך שלא יתקבלו בו תפילותיהן של ישראל, ו"שמח שמחה גדולה", כי חישוב שלא יצליחו בני ישראל לבטל גזירתו.

זקנים מבעה"ת עה"פ). תפילה זו, שהיתה ארוכה ומפורטת, גדולה וטובה, ארכה מראש חודש אדר ועד שבעה בו (ויקרא דבה פ"א, ו). ולמרות גודל מעלת התפילה, לא פעלה פעולתה, ונסתלק משה במדבר.

השמחה דחודש אדר - בגלל פסח!?

ויש ליישב תמיהות אלו, על ידי ביאור הגדר המיוחד של שמחת חודש אדר:

כאשר אמרו חז"ל שיש להרבות בשמחה בחודש אדר, השוו זאת לכך שממעטין בשמחה בחודש אב - "כשם שמשנכנס אב ממעטין בשמחה, כך משנכנס אדר מרבין בשמחה". ומוכן מכך שגדר השמחה המיוחדת בחודש אדר, הוא דומה לגדר המיעוט בשמחה שבחודש אב.

בכמה חודשים אירעו צרות לבני ישראל, ומכל מקום אמרו שדווקא "משנכנס אב ממעטין בשמחה". ובביאור הדבר יש לומר, ששני עניינים מיוחדים יש בו בחודש אב: א) "הוכפלו בו צרות" (ר"ה יח, ב. וראה תוד"ה הואיל שם בנוגע ל"ז בתמוז), ב) תשעה באב הוא "יום חייב", ומשום כך חרב גם בית המקדש השני בתשעה באב, כי "מגלגלין . . חובה ליום חייב". ותשעה באב הוא "יום חייב" כבר מעת ש"ויבכו העם בלילה ההוא" בתשעה באב, ואמר להם הקב"ה "אתם בכיתם

ציון חז"ל "משנכנס אדר מרבין בשמחה" (תענית כט, א), ולמרות שחג הפורים חל רק ב"ד אדר, מכל מקום השמחה היא כבר מתחילת החודש. ונפקא מינה למעשה, שיהודי שיש לו דין עם נכרי, ישתמט ממנו עד לחודש אדר, משום ש"בריא מזליה" (שם כט, ב).

ויש לתמוה על דין זה: אם נקבעת השמחה לפי הזמן שבו נתבטלה הגזירה, הרי היה זה ב"חודש פיון בשלושה ועשרים בו", כאשר נכתבו אגרות אחשוורוש ובהם "נתן המלך ליהודים . . להקהל ולעמוד על נפשם". ואם נקבעת השמחה לפי הזמן שבו נקהלו בפועל ושלחו יד במבקשי רעתם, הרי נס זה היה רק ב"ג באדר. ומהו הטעם לקביעת השמחה מתחילת חודש אדר?

והנה, בסיבת השמחה של חודש אדר, כתב רש"י דברים מופלאים: "ימי נסים היו לישראל פורים ופסח". וגם דברים אלו תמוהים ביותר, וכי מהי השייכות בין נס פסח לשמחה בחודש אדר?

ביאור
מגילה

והנה, משה רבנו הוא "מושיען של ישראל" מגלות מצרים. ואם כן, שבעה באדר הוא גם המקור והסיבה לגאולת ישראל ממצרים. וכפי המסופר בדברי חז"ל שהמצרים ניסו בגזירותיהם להרוג את "מושיען של ישראל" מיד כשנולד (סוטה יב, ב).

ונמצא אם כן, שחודש אדר הוא "חודש זכאי" שבשבעה בו נולד משה, וחודש זכאי זה "הוכפלו בו נסים" – שגרים וגרר הן את גאולת ישראל ממצרים, והן את נס פורים. ובזה יתיישבו דברי רש"י שכתב בטעם שמחת חודש אדר, "ימי נסים היו לישראל פורים ופסח". כי שני ניסים אלו באו בכוח שבעה באדר שהוא יום זכאי. ודווקא משום שיש באדר יום זכאי שהוכפלו מחמתו נסים, קבעו חכמים שמחה על פני כל החודש, ולא רק בז' אדר או ביום הפורים בלבד.

בכיה של חינוס, ואני קובע לכם בכיה לדורות" (שלה יד, א. תענית כט, א). ומשום שתי חומרות אלו, אמרו חז"ל שהמיעוט בשמחה עליו להיות כבר מתחילת החודש ולא רק בתשעה באב.

ומכיוון שהשוו חז"ל את מיעוט השמחה באב לריבוי השמחה באדר, יש לבאר כיצד גם בחודש אדר יש את שני העניינים: (א) הוכפלו בו נסים, (ב) יש בו "יום זכאי":

כאשר נפל להמן הפור על חודש אדר, "שמח שמחה גדולה, אמר נפל לי פור בירח שמת בו משה. ולא היה יודע שבשבעה באדר מת ובשבעה באדר נולד" (מגילה יג, ב). ומובן מכך שיום ז' באדר, שהוא יום מיוחד וזכאי משום לידת משה בו, גרם את נס פורים בחודש אדר.

הקב"ה עוזב הכל ומחכה לראות מתי ישתה את כוס החלב שלו!

מלחמתו הרוחנית של עמלק בישראל, אינה שיכפרו רח"ל בהשי"ת לגמרי. שהלא עמלק בא על בני ישראל בצאתם ממצרים לאחר שקרע להם את הים, ו"וירא ישראל את היד הגדולה", עד אשר "היו מראין אותו באצבע" ואומרים "זה א-לי" (בשלח טו, ב).

איתא בסה"ק (ראה אור התורה אסתר עמ' רכט. ועוד) ש"גורל" עם הכולל עולה בגימטריא "עמלק", שהיה הזמן מצאצאיו (ראה תרגום שני אסתר ג, א). ויש לבאר כיצד נלחם עמלק בישראל באמצעות ה"גורל", ואיך יש להשיב כנגדו מלחמה גם כן על ידי "גורל" דקדושה.

תורת
הימים

